

Nr 839

Av fröken Stenberg m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 66, angående vidareutbildning av sjuksköterskor m. m.

(Lika lydande med motion nr 1084 i Andra kammaren)

Under senare år har skolhälsovården i den moderna skolan i mycket stor utsträckning fått sitt arbetsprogram utökat på såväl hälsovårdssidan som elevvårdssidan. Utvecklingen har gått mycket snabbt. Med anledning härav finns anledning hävda att tidigare framfört maximerat elevantal per heltidsanställd skolsköterska i dagens skolhälsovård är alldeles för högt. Skolstadgans 4:e kapitel innehåller bestämmelser rörande skolhälsovården:

Skolhälsovården har till ändamål att bevara elevernas själsliga och kroppsliga hälsa och verka för sunda levnadsvanor hos dem. Den skall främst vara av förebyggande natur och ej avse egentlig sjukvård.

I § 3 föreskrives följande:

För skolhälsovården skall finnas såväl skolläkare som skolsköterska samt lämplig lokal och erforderlig utrustning.

På heltidsanställd skolsköterska bör ej ankomma mer än 1 500 eller, i fråga om gymnasiet eller fackskolan 1 000—1 200 elever.

I kommun med högst 20 000 invånare åligger det distriktssköterska att inom ramen för sin tjänstgöringsskyldighet vara verksam som skolsköterska vid grundskolan, dock icke i skolenhet, i vilken utom grundskolan även ingår annan skola. Kostnad för distriktssköterskas resor i anledning av skolhälsovård ersättes genom distriktsvårdsområdet.

Bakom den av skolöverstyrelsen fastställda instruktionen för skolsköterska döljer sig följande arbetsuppgifter. Hälsoundersökningar — klassundersökningar — vilka sker enligt fastställt program. Enligt detta är frekvensen på klassundersökningar dubbelt så hög i grundskolans högstadium och de gymnasiala skolformerna som i grundskolans låg- och mellanstadium. I de s. k. specialklasserna sker undersökning varje år. En enda undersökningsklass kan föranleda cirka etthundra besök på skolsköterskans mottagning. Varje dag förekommer konsultativa fall av alla slag till ett medeltal av femton. Cirka 30 % av hela elevmaterialet i dag utgöres av kontrollelever, elever som i fysiskt eller psykiskt avseende befinner sig i riskzonen och som behöver extra bistånd, vilket är mycket tidskrävande. Hit hör »skolkare, sniffare och haschhisch-rökare» — ungdomar på glid —

vilka enligt utredningar som nyligen presenterats ökat i antal och förekommer i allt yngre åldrar. Vid alla dessa elevkontakter meddelar skolsköterskan allmän hälsoupplýsning.

Ett annat förhållande som i hög grad bidragit till ett ökat behov av skolsköterskans stöd är de allt tidigare sexualvanorna bland de studerande. Skolsköterskan har därför en stor uppgift att ge hälsoupplýsning för undvikande av veneriska sjukdomar.

Antalet graviditeter bland eleverna har också ökat. Dessa elever behöver ofta särskilt stöd från skolsköterskan för att kunna klara den såväl fysiskt som psykiskt svåra situation som ett havandeskap innebär för en elev.

Ett mycket stort arbetsmoment utgör numera vaccinationerna, som självfallet har sin givna plats i den förebyggande skolhälsovården. Då ingen vaccinering göres utan föräldrarnas tillstånd innebär detta en omfattande korrespondens mellan hem och skolsköterska.

En viktig del av skolans elevvård sker i konferensform, kollegier, klasskonferenser och elevvårdskonferenser. Enligt skolöverstyrelsens direktiv skall skolsköterskan kallas att delta i dessa, vilket är av stor betydelse då det gäller att belysa elevernas situation ur alla synvinklar.

Att föra hälsokort, skriva ut arbetsböcker, rapporter etc. är arbetsuppgifter som i stor utsträckning måste förläggas till tid utanför den ordinarie arbetstiden.

Till alla dessa arbetsuppgifter kommer dessutom kontakten med föräldrarna vid besök och telefonsamtal, vilka i stor utsträckning måste ske på kvällstid då mödrar till dagens skolelever ofta är yrkesarbetande.

Många skolsköterskor har dessutom sin tjänstgöring förlagd till olika skolor med mottagning och konferenser på varje skola. Detta är tidskrävande och utgör en merbelastning och borde motivera ett lägre elevantal än då tjänstgöringen är förlagd till en skola.

Vissa kommuner har insett att skolstadgans föreskrift rörande elevantalet per heltidsanställd skolsköterska omöjliggör en effektiv skolhälsovård och därför beslutat om lägre antal.

Skolstadgans föreskrift om distriktssköterskas medverkan i skolhälsovården inom grundskolan innebär att 60 % av antalet leg. sjuksköterskor verksamma inom skolhälsovården innehar tjänster som distriktssköterskor. Detta har fått till resultat att många landsting avdelat en distriktssköterska för enbart skolhälsovården. Då så icke skett är det ofrånkomligt att skolhälsovården fått stå tillbaka för den sjukvårdande verksamheten. Många primärkommuner har, trots att skyldighet enligt skolstadgan ej föreligger, inrättat skolskötersketjänster för att dels avlasta distriktssköterskan en ornmalt stor arbetsbörda, dels ge eleverna en effektiv skolhälsovård.

Förekomsten av kommunblock och olika skolenheters lokalisering har medfört en anhopning av elever till vissa områden. Skolstadgans regel om högst 20 000 invånare är därför otidsenlig.

Det är därför befogat att antalet elever per distriktssköterska blir begränsat, så att högst 200 elever inom grundskolan ingår i hennes arbetsområde. Överstiger elevantalet detta tak, skall kommunen vara skyldig anställa särskild skolsköterska eller genom anställandet av hjälppersonal göra det möjligt för distriktssköterskan att ge en effektiv skolhälsovård.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att elevantalet för heltidsanställd skolsköterska inom grundskolan, fackskolan, gymnasiet och yrkesskolan begränsas till 800 elever fr. o. m. budgetåret 1969/70; samt

att reglerna för distriktssköterskans medverkan inom skolhälsovården inom den fristående grundskolan blir föremål för ändring i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 2 april 1968

Gunvor Stenberg (h) *Elvy Olsson (cp)* *Ruth Hamrin-Thorell (fp)*

Mary Hultell (h) *Rolf Kaijser (h)* *H. Bertil Lidgard (h)*

Lars Schött (h) *Ingrid Diesen (h)*

Nr 840

Av herr *Wirtén m. fl.*, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 66*, angående vidareutbildning av sjuksköterskor m. m.

(Lika lydande med motion nr 1083 i Andra kammaren)

Stockholm den 2 april 1968

Rolf Wirtén (fp) *Sven Nyman (fp)* *Karl Kilsmo (fp)*